

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ



ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๐/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๖๔/๒๕๖๐

วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

เรื่อง นายอานนท์ นำภา กับพวกรวม ๔ คน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๔ และการควบคุมตัวผู้ร้องโดยเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ของคำสั่งดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายอานนท์ นำภา กับพวกรวม ๔ คน (ผู้ร้อง) กล่าวอ้างว่าเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ ผู้ร้องทั้งสี่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตรวจสอบการทุจริตโครงการอุทยานราชภักดีกับกลุ่มกิจกรรมทางสังคมที่มีชื่อว่า “ประชาธิปไตยศึกษา” โดยรูปแบบของกิจกรรมเป็นการนั่งรถไฟจากสถานีรถไฟธนบุรี กรุงเทพมหานคร เพื่อเดินทางไปอุทยานราชภักดีซึ่งตั้งอยู่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในวันดังกล่าวผู้ร้องทั้งสี่ออกเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา เมื่อรถไฟเคลื่อนมาถึงสถานีรถไฟบ้านโป่ง เวลาประมาณ ๑๑.๐๐ นาฬิกา



เจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ สั่งให้รถไฟหยุดที่สถานีดังกล่าวและให้ผู้ร้องทั้งสี่รวมถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมรายอื่นออกจากตู้รถไฟแต่ไม่มีผู้ใดยินยอมลงจากตู้รถไฟ เจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยจึงสั่งให้เจ้าหน้าที่ปลดตู้รถไฟที่ผู้ร้องทั้งสี่และผู้เข้าร่วมกิจกรรมรายอื่นโดยสารออกจากขบวนรถไฟและให้เจ้าหน้าที่นำผู้ร้องทั้งสี่และผู้เข้าร่วมกิจกรรมรายอื่นออกจากตู้รถไฟและนำไปควบคุมไว้ที่ห้องพักนายสถานีรถไฟบ้านโป่ง ก่อนจะนำผู้ร้องทั้งสี่และผู้เข้าร่วมกิจกรรมรายอื่นไปควบคุมต่อที่กองบังคับการ พล.ร. ๕ ส่วนหน้า ซึ่งตั้งอยู่ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และบังคับให้ผู้ร้องทั้งสี่ลงลายมือชื่อในเอกสารโดยมีเงื่อนไขห้ามเคลื่อนไหวกิจการเมือง แต่ผู้ร้องทั้งสี่ไม่ยินยอมลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าว จนกระทั่งเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ นาฬิกา จึงได้รับการปล่อยตัว ผู้ร้องทั้งสี่กล่าวอ้างว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง เป็นการตรากฎหมายที่แทรกแซงหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล และมีเนื้อหาขัดต่อหลักนิติธรรม รวมทั้งเป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยมีดุลพินิจอย่างกว้างขวางในการจะออกคำสั่งเลือกควบคุมตัวบุคคลไว้ได้ไม่เกินเจ็ดวันในสถานที่อื่นใดก็ได้ที่มีใช้สถานีตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ นอกจากนี้คำสั่งดังกล่าว ข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องทั้งสี่กล่าวอ้างว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่แทรกแซงหรือจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธของบุคคลและไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเฉพาะทางรูปแบบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๔ กำหนดเงื่อนไขให้รัฐสามารถตรากฎหมายเข้าแทรกแซงหรือจำกัดการใช้เสรีภาพดังกล่าวได้ รวมทั้งเป็นกฎหมายที่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตในการชุมนุม และยังกำหนดการกระทำอันเป็นความผิดโดยใช้ถ้อยคำว่าการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่กว้างและคลุมเครือทำให้บุคคลไม่สามารถเข้าใจได้ว่าการใช้เสรีภาพในการชุมนุมที่มีรูปแบบใดหรือเนื้อหาอย่างไรเป็นการผิดกฎหมายจึงขัดต่อหลักความแน่นอนชัดเจน



- ๓ -

ของกฎหมาย หลักนิติธรรม บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๔ อีกทั้งการที่เจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยได้ควบคุมตัวผู้ร้องทั้งสี่ไว้ในสถานที่อื่นที่มีใช้สถานีตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ โดยอาศัยอำนาจตามคำสั่งดังกล่าว ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง นั้น เป็นการกระทำที่เข้าแทรกแซงหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกายของบุคคลที่ไม่เป็นตามเงื่อนไขเฉพาะตามรูปแบบที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าการจับกุมและคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล การควบคุมตัวผู้ร้องทั้งสี่โดยเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘

ผู้ร้องทั้งสี่จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

(๑) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ ข้อ ๖ และข้อ ๑๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๔ หรือไม่

(๒) การควบคุมตัวผู้ร้องทั้งสี่โดยเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องทั้งสี่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องทั้งสี่กล่าวอ้างว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของชาติ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ให้อำนาจเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งเป็นข้าราชการทหารซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตรี เรือตรี หรือเรืออากาศตรี ขึ้นไป มีอำนาจควบคุมตัวบุคคล



- ๔ -

ได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล เป็นการตรากฎหมายที่แทรกแซงหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคล มีเนื้อหาขัดต่อหลักนิติธรรมและเป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยมีดุลพินิจอย่างกว้างขวางในการจะออกคำสั่งเลือกควบคุมตัวบุคคลไว้ได้ไม่เกินเจ็ดวันในสถานที่อื่นใดก็ได้ที่มีใช้สถานีตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ นอกจากนี้ ข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมั่วสุม หรือชุมนุมทางการเมือง ณ ที่ใด ๆ ที่มีจำนวนตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการชุมนุมที่ได้รับอนุญาตจากหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายนั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่แทรกแซงหรือจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธของบุคคลและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๔ ที่กำหนดเจตนารมณ์ให้รัฐสามารถตรากฎหมายเข้าแทรกแซงหรือจำกัดการใช้เสรีภาพในการชุมนุมได้เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นเท่านั้น อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตในการชุมนุม และคำว่า ชุมนุมทางการเมือง เป็นถ้อยคำที่กว้างและคลุมเครือทำให้บุคคลไม่สามารถเข้าใจได้ว่าการใช้เสรีภาพในการชุมนุมที่มีรูปแบบใดหรือเนื้อหาอย่างไรเป็นการผิดกฎหมายจึงขัดต่อหลักความแน่นอนชัดเจนของกฎหมาย หลักนิติธรรม และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๔ ผู้ร้องทั้งสี่จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น เห็นว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวมีสถานะการบังคับใช้เป็นกฎหมาย จึงเป็นกรณี queผู้ร้องทั้งสี่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สิทธิในการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้วโดยการใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิ

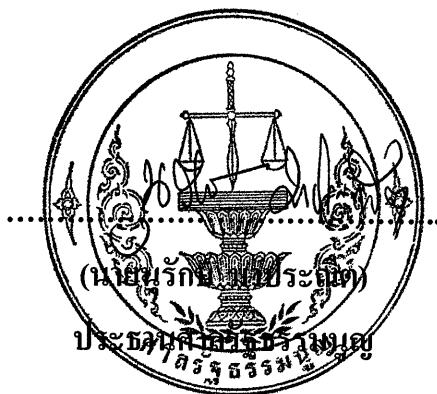


- ๕ -

ทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๓๑ (๑) ผู้ร้องทั้งสี่จึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้

สำหรับกรณีและผู้ร้องทั้งสี่กล่าวอ้างว่าการควบคุมตัวผู้ร้องทั้งสี่ไว้ในสถานที่อื่นที่มีใช้สถานีตำรวจที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ ของเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อย โดยอาศัยอำนาจตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง นั้น เป็นการกระทำที่เข้าแทรกแซงหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามรัฐธรรมนูญของผู้ร้องทั้งสี่ซึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ นั้น เห็นว่า การควบคุมตัวผู้ร้องทั้งสี่โดยเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยอันเป็นการกระทำที่ผู้ร้องทั้งสี่กล่าวอ้างว่าได้ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องทั้งสี่และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น ได้เกิดขึ้นในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ และได้ยุติลงโดยผู้ร้องทั้งสี่ได้รับการปล่อยตัวในวันดังกล่าว การที่ผู้ร้องทั้งสี่จะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและเป็นกรณีที่ยุติไปแล้วก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องทั้งสี่จึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย





- ๖ -

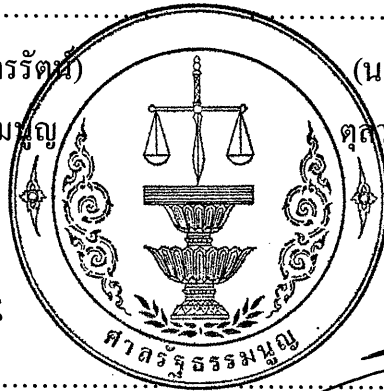
(คำสั่งที่ ๑๐/๒๕๖๑)

(นายจรยุทธ์ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ